

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2015 m. gruodžio 15 d.
(OR. en)

15356/15

ELARG 73
COWEB 150

POSĖDŽIO REZULTATAI

---

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 15234/15 ELARG 70 COWEB 148

Dalykas: PLĖTRA IR STABILIZACIJOS BEI ASOCIACIJOS PROCESAS
– Tarybos išvados

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl plėtros ir stabilizacijos bei asociacijos proceso, kurias Taryba priėmė 2015 m. gruodžio 15 d. posėdyje.

BENDRUJU REIKALU TARYBA

**TARYBOS IŠVADOS DĖL PLĖTROS IR STABILIZACIJOS BEI ASOCIACIJOS
PROCESO**

1. Taryba atkreipia dėmesį į 2015 m. lapkričio 10 d. Komisijos komunikatą dėl ES plėtros strategijos ir ataskaitas dėl Turkijos, Juodkalnijos, Serbijos, buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos, Albanijos, Bosnijos ir Hercegovinos ir Kosovo* ir į jose pateiktas išvadas bei rekomendacijas. Taryba palankiai vertina tai, kad Komisija daugiau dėmesio skiria dabartinei padėčiai, teikia daugiau gairių ir labiau derina ataskaitų teikimą.
2. Vadovaudamasi 2006 m. gruodžio 14–15 d. Europos Vadovų Tarybos susitikime patvirtintu atnaujintu konsensusu dėl plėtros ir 2014 m. gruodžio 16 d. Tarybos išvadomis, Taryba dar kartą patvirtina, kad plėtra ir toliau yra itin svarbi Europos Sąjungos politika ir padeda užtikrinti taiką, demokratiją, saugumą ir stabilumą mūsų žemyne. Šiame kontekste Taryba pakartoja tvirtą ES įsipareigojimą dėl Vakarų Balkanų šalių europinės perspektyvos. Turkija tebėra labai svarbi partnerė daugelyje sričių. Aktyvios ir patikimos stojimo derybos, kuriose laikomasi ES įsipareigojimų ir nustatytų sąlygų, padės išnaudoti visą ES ir Turkijos santykių potencialą.
3. Atsižvelgdama į ankstesnes Tarybos išvadas ir Kopenhagos politinius kriterijus bei stabilizacijos ir asociacijos procesą, kuris tebėra santykių su Vakarų Balkanų šalimis bendras pagrindas, Taryba taip pat dar kartą patvirtina, kad, laikantis atnaujinto konsensuso dėl plėtros, reikia taikyti sąžiningas ir griežtas sąlygas ir nuopelnų principą, derinant juos su ES gebėjimu – visais aspektais – integruoti naujas nares.

---

* Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244/1999 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

4. Taryba ir toliau didelę svarbą teikia plėtros proceso patikimumui; šis procesas tebėra itin svarbus siekiant išlaikyti reformų vykdymo tempą. Visuomenės parama plėtrai ir supratimas apie plėtros naudą ir pareigas turėtų būti didinami gerinant strateginę komunikaciją. Taryba laukia, kad Komisija ir EIVT pateiktų planą, kaip suintensyvinti pastangas ir veiksmus, kartu su tolesniu valstybių narių ir partnerių dalyvavimu šioje srityje. Taryba palankiai vertina nuolatinės Komisijos pastangas dar daugiau dėmesio ankstyvame proceso etape skirti pagrindinėms reformoms, ypač teisinės valstybės klausimams, pagrindinėms teisėms, ekonomikos vystymuisi bei konkurencingumui ir demokratinių institucijų stiprinimui bei viešojo administravimo reformai.

5. Teisinė valstybė yra viena iš pagrindinių vertybių, kuria grindžiama ES ir kuri yra tiek plėtros proceso, tiek stabilizacijos ir asociacijos proceso pagrindas. Pagrindiniai uždaviniai ir toliau yra teisinės valstybės stiprinimas, be kita ko, vykdamas teismų reformas ir kovojant su organizuotu nusikalstamumu ir korupcija, taip pat pagrindinių teisių, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises, užtikrinimas, nediskriminavimo principu grindžiamo požiūrio į tautines mažumas laikymasis ir kova su tokių pažeidžiamų grupių, kaip romai, taip pat lesbietės, gėjai, biseksualūs, translyčiai bei interseksualūs asmenys (LGBTI), diskriminacija. Taryba yra rimtai susirūpinusi dėl trūkumų saviraiškos ir žiniasklaidos laivės srityje; jie turėtų būti šalinami ryžtingai ir efektyviai. Taip pat reikia toliau propaguoti lyčių lygybę. Itin svarbu užtikrinti tinkamą demokratinių institucijų veikimą (tam reikalingas įtraukus politinis dialogas ir kompromisas, visų pirma parlamente), taip pat vykdyti viešojo administravimo reformą. Be to, reikia užtikrinti pilietinės visuomenės organizacijoms palankią aplinką. Siekiant užtikrinti tvarų ekonomikos vystymąsi reikia dar dėti pastangų, kad būtų pagerintas ekonomikos valdymas, konkurencingumas, verslo aplinka, augimas ir darbo vietų kūrimas. Visose šiose srityse reikia sukaupti pakankamą reformų įgyvendinimo patirtį, kad būtų pasiekta apčiuopiamų rezultatų.

6. Geri kaimyniniai santykiai ir regioninis bendradarbiavimas yra esminiai plėtros proceso, taip pat stabilizacijos ir asociacijos proceso elementai, ir jais prisidedama prie gerovės, stabilumo, susitaikymo ir padedama sukurti aplinką, palankią neišspręstiems dvišaliams klausimams bei praeities palikimo problemoms spręsti. Iš esmės reikia toliau dėti pastangas sprendžiant neišspręstus dvišalius ginčus, įskaitant ginčus dėl sienų, siekiant užtikrinti, kad jie nepadarytų neigiamo poveikio stojimo procesui. Neišspręsti ginčai ir klausimai turėtų būti sprendžiami laikantis tarptautinės teisės ir nustatytų principų, be kita ko, įgyvendinant teisiškai privalomus susitarimus, inter alia, Susitarimą dėl teisių perėmimo klausimų.
7. Taryba palankiai vertina teigiamus pokyčius Pietryčių Europoje ir Vakarų Balkanuose regioninio bendradarbiavimo srityje, ypač pažangą, susijusią su sujungiamumu regione ir su ES, įskaitant Sujungimo darbotvarkę. Ji visokeriopai remia iniciatyvas ir struktūras, kuriomis stiprinamas įtraukus regioninis bendradarbiavimas. Taryba taip pat palankiai vertina pastangas įveikti praeities palikimo problemas, skatinti susitaikymą ir remti įtraukų regioninį bendradarbiavimą, be kita ko, skatinant tolerantišką aplinką ir pasmerkiant visų formų neapykantą kurstančias kalbas ar karinę retoriką. Taryba pakartoja, kad reikia vengti bet kokių nesutarimų ar veiksmų, kurie galėtų padaryti neigiamą poveikį geriems santykiams su kaimyninėmis šalimis ir taikaus ginčų sprendimo procesui. Šiuo požiūriu reikia nuolatinių pastangų, įskaitant visų mažumų apsaugą, vienodų teisių užtikrinimą visiems piliečiams ir be žinios dingusių asmenų bei pabėgėlių sugrįžimo klausimų sprendimą. Taryba pabrėžia, kad reikia toliau nagrinėti šalyje padarytų karo nusikaltimų bylas ir spręsti nebaudžiamumo už karo nusikaltimus problemą ir užtikrinti atskaitomybę, be kita ko, visokeriopai bendradarbiaujant su TBTBJ ir EULEX Ypatinga tyrimų grupe ir specialiųjų bylų kolegija bei remiant jų darbą.
8. Taryba, pripažindama visų pirma vizų režimo liberalizavimo svarbą piliečiams, prašo Komisijos toliau atidžiai stebėti, be kita ko, taikant tolesnės veiklos mechanizmą, kaip įgyvendinamos visos vizų režimo liberalizavimui nustatytos sąlygos. Taryba ragina susijusias valdžios institucijas toliau aktyviai dėti pastangas, kad būtų imtasi visų būtinų kovos su piktnaudžiavimu beviziu kelionių režimu priemonių.

9. Taryba pabrėžia, kad vis svarbiau yra toliau stiprinti bendradarbiavimą užsienio politikos klausimais ir palaipsniui suderinti savo pozicijas su ES užsienio politikos pozicijomis, visų pirma klausimais, susijusiais su itin svarbiais bendrais interesais, pavyzdžiui, ribojamųjų priemonių klausimu.
10. Vadovaudamasi 2015 m. vasario 12 d. įvykusio neformalaus valstybių ir vyriausybių vadovų susitikime parengtomis gairėmis ir Tarybos išvadomis dėl atnaujintos 2015–2020 m. Europos Sąjungos vidaus saugumo strategijos, Taryba primena tvirtesnio bendradarbiavimo su Vakarų Balkanais ir Turkija svarbą kovojant su terorizmu, visų pirma kiek tai susiję su kova su neteisėta prekyba šaunamaisiais ginklais, kova su terorizmo finansavimu, kova su radikalizacija ir jos prevencija ir sustiprinta pasienio kontrole, kuo geriau pasinaudojant tokiomis regioninėmis platformomis kaip Vakarų Balkanų kovos su terorizmu iniciatyva ir Zalcburgo forumas. Taryba ragina Vakarų Balkanų partnerius aktyviau taikyti teises ir operatyvines kovos su neteisėta prekyba šaunamaisiais ginklais priemones, visų pirma gerinant naudojimąsi esamomis duomenų bazėmis ir keitimąsi informacija. Komisijos prašoma spręsti šį klausimą pasirengimo narystei paramos kontekste.
11. Taryba teigiamai vertina Turkiją ir Vakarų Balkanų šalis, šiuo metu ypač Serbiją ir buvusiąją Jugoslavijos Respubliką Makedoniją, už jų pastangas sprendžiant pabėgėlių ir migracijos krizę, kuri daro itin didelį poveikį regionui. Taryba ragina užtikrinti didesnę ES bei regiono bendradarbiavimą ir didesnę regiono šalių tarpusavio bendradarbiavimą. Tai būtina daryti skubiai siekiant toliau spręsti susidariusią padėtį, kad būtų identifikuoti asmenys, kuriems reikia apsaugos, būtų teikiama pagalba, apsaugotos ES išorės sienos, kovojama su prekyba žmonėmis bei neteisėtu migrantų gabenimu ir užkertamas kelias nelegaliai migracijai. Taryba ragina toliau įgyvendinti rekomendacijas, kurios pateiktos Aukšto lygio konferencijos rytinės Viduržemio jūros regiono dalies ir Vakarų Balkanų maršruto klausimu deklaracijoje. Siekdama stiprinti bendradarbiavimą ir teikti paramą šioje srityje, ES naudos finansines priemones ir techninę pagalbą, kurios yra prieinamos pagal plėtros procesą ir stabilizacijos ir asociacijos procesą, įskaitant Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (PNPP II).

12. Taryba primena nuolatinę ES finansinę paramą, teikiamą plėtos procesui ir stabilizacijos bei asociacijos procesui, visų pirma pagal Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (PNPP II), daugiausia dėmesio skiriant svarbiausiems prioritetams ir siekiui labiau suderinti finansinę pagalbą ir bendrą pažangą įgyvendinant pasirengimo narystei strategiją, didinant paramą biudžetui ir nustatant prioritetinius projektus.

PLĖTRA

TURKIJA

13. Taryba dar kartą patvirtina didelę svarbą teikianti ES santykiams su Turkija – šalimi kandidate ir svarbia Sąjungos partnere, kaip buvo pabrėžta neseniai įvykusiame ES ir Turkijos vadovų susitikime. ES turėtų išlikti Turkijos politinių ir ekonominių reformų pagrindas. Taryba palankiai vertina neseniai naujos Turkijos vyriausybės patvirtintą įsipareigojimą siekti narystės ES. Prisimenant 2015 m. spalio 15 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas, stojimo procesui reikia suteikti naujos energijos, kad būtų padaryta pažanga derybose pagal derybų programą ir atitinkamas Tarybos išvadas. Šiuo atžvilgiu Tarybai palankiai vertina tai, kad 2015 m. gruodžio 14 d. buvo atidarytas 17 skyrius (Ekonominė ir pinigų politika). Taryba yra pasirengusi visokeriopai remti Turkiją, jei ji ketintų suintensyvinti darbą siekiant įvykdyti kitų skyrių atidarymo kriterijus, visų pirma 5, 8 ir 19 skyrių. Taryba atkreipia dėmesį į Komisijos ketinimą 2016 m. pirmąjį ketvirtį pateikti parengiamuosius dokumentus dėl kelių skyrių, nedarant poveikio valstybių narių pozicijoms. Turkija gali paspartinti derybų tempą darydama pažangą kriterijų atitikimo ir derybų programos reikalavimų vykdymo srityse, taip pat laikydamosi sutartinių įsipareigojimų ES atžvilgiu.

14. Šiame kontekste ir remiantis pastarojo ES ir Turkijos vadovų susitikimo rezultatais, Taryba palankiai vertina platų ir nuoseklų strateginį dalyvavimą ir visaapimančią reguliarią politinį dialogą pagal įtvirtintą sistemą, be kita ko, ministrų lygiu. Taryba taip pat palankiai vertina bendradarbiavimą su Turkija svarbiausiose bendro intereso ir daugiausia sunkumų keliančiose srityse, tokiose kaip migracija, kova su terorizmu, energetika, ekonomika ir prekyba, įskaitant muitų sąjungą, kaip numatyta 2014 m. gruodžio 16 d. Tarybos išvadose. Šis svarbus dalyvavimas papildo stojimo derybas ir Taryba yra pasirengusi toliau plėtoti bendradarbiavimą su Turkija pagal nustatytas sistemas. Taryba ragina Turkiją palaipsniui suderinti savo teisės aktus su ES bendra užsienio ir saugumo politika, vadovaujantis Derybų programa.
15. Taryba teigiamai vertina tai, kad Turkija kilniaširdiškai priglaudė daugiau kaip 2 milijonus pabėgėlių iš Sirijos ir rūpinasi jų poreikiais. Taryba palankiai vertina tai, kad 2015 m. lapkričio 29 d. pradėtas taikyti bendras ES ir Turkijos veiksmų planas pabėgėlių ir migracijos valdymo srityje; tai yra bendra atsakomybė, abipusiais įsipareigojimais ir įgyvendinimu grindžiamos visapusiškos bendradarbiavimo darbotvarkės dalis. Taryba laukia, kad būtų pradėta stebėseną, vykdoma glaudžiai bendradarbiaujant su Komisija, tikisi greito ir veiksmingo jo įgyvendinimo, siekiant rezultatų, visų pirma sustabdant neteisėtų migrantų antplūdį ir išardant nusikalstamus prekybos žmonių gabenimo tinklus.

16. Taryba teigiamai vertina tai, kad teisės aktų derinimo su ES *acquis* klausimu Turkija yra pasiekusi gerą pasirengimo lygį daugelyje sričių, visų pirma kiek tai susiję su ekonominiais kriterijais. Tačiau kai kurios aplinkybės kelia didelį susirūpinimą. Turkijai reikia skubiai panaikinti pagrindinius Komisijos ataskaitoje nustatytus trūkumus, visų pirma teisinės valstybės ir pagrindinių teisių srityse, ir toliau vykdyti su jais susijusį darbą. Nedelsiant turėtų būti imamasi veiksmų, kad visų pirma nebebūtų kenkiama teisminių institucijų nepriklausomumui ir nešališkumui, ir būtų sustabdytas didelis regresas saviraiškos laisvės ir susirinkimų laisvės srityje. Taryba ypač susirūpinusiai atkreipia dėmesį į teismo procesus, pradėtus prieš kritišką žiniasklaidą, žurnalistus, rašytojus, taip pat socialinių tinklų platformas ir naudotojus. Taryba ragina Turkiją užtikrinti, kad būtų visapusiškai laikomasi valdžių padalijimo principo ir gerbiamos žmogaus teisės, įskaitant moterų, vaikų ir mažumoms priklausančių asmenų teises, religijos laisvė ir teisės į nuosavybę, taip pat stiprinti Europos žmogaus teisių teismo sprendimų įgyvendinimą. Taryba primena, kad pagal Europos žmogaus teisių konvencijos 46 straipsnį tos konvencijos susitariančiosios šalys įsipareigoja vykdyti galutinius Teismo sprendimus kiekvienoje byloje, kurios šalys jos yra. Be to, prioritetas turėtų būti teikiamas kitų svarbių klausimų, kuriais padaryta mažai arba jokios pažangos, pavyzdžiui, kovos su korupcija, sprendimui. Taryba mano, kad, siekiant spręsti šiuos ir kitus klausimus, aktyvesnis bendradarbiavimas teisinės valstybės ir pagrindinių teisių srityse padės Turkijai priartėti prie ES. Šioje srityje Taryba atkreipia dėmesį į Komisijos įsipareigojimą 2016 m. pirmąjį ketvirtį baigti parengiamąjį darbą šiose pagrindinėse srityse, nedarant poveikio valstybių narių pozicijoms.
17. Taryba smerkia visus teroristinius išpuolius ir smurtą Turkijoje ir išreiškia savo solidarumą su Turkijos žmonėmis. Taryba pažada remti kovą su terorizmu, kartu gerbiant žmogaus teises bei pagrindines laisves ir laikantis tarptautinės laisvės.
18. Padėties Turkijos pietryčiuose klausimu Taryba ragina nedelsiant nutraukti teroristų smurtą ir primygtinai ragina šalis atnaujinti taikos derybas, kad būtų rastas tvarus politinis kurdų klausimo sprendimas. Tai galėtų sustabdyti susijusį terorizmą ir sudarytų palankesnes sąlygas ekonominiam ir socialiniam vystymuisi regione.

19. Kalbant apie vizų režimo liberalizavimą, Taryba pažymi, kad sėkmingas bendro ES ir Turkijos veiksmų plano pabėgėlių ir migracijos valdymo srityje įgyvendinimas galėtų padėti paspartinti vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano įgyvendinimą visų dalyvaujančių valstybių narių atžvilgiu. Taryba apgailestauja dėl Turkijos padarytų vienašalių, teisinio poveikio neturinčių pareiškimų šiuo klausimu, tačiau pabrėžia, kad yra svarbu visiškai ir veiksmingai įgyvendinti tiek readmisijos susitarimą, tiek vizų veiksmų planą visų valstybių narių atžvilgiu, įskaitant bendradarbiavimą TVR klausimais ir galimybę visų ES valstybių narių piliečiams be diskriminacijos patekti į Turkijos teritoriją netaikant reikalavimo turėti vizą. Iki to laiko vienas iš prioritetų tebėra tai, kad Turkija turi tinkamai įgyvendinti galiojančius dvišalius readmisijos susitarimus ir panašių Turkijos ir ES valstybių narių susitarimų nuostatas, taip pat stiprinti bendrų sienų su visomis ES valstybėmis narėmis valdymą. Taryba laukia būsimų Komisijos ataskaitų, kurios turi būti pateiktos 2016 m., apie Turkijos daromą pažangą įgyvendinant vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano reikalavimus.
20. Remdamasi Derybų programa ir ankstesnėmis Europos Vadovų Tarybos bei Tarybos išvadomis, Taryba dar kartą pabrėžia, kad Turkija turi tvirtai įsipareigoti palaikyti gerus kaimyninius santykius ir taikiai išspręsti ginčus laikantis Jungtinių Tautų Chartijos, prireikus kreipdamasi į Tarptautinį Teisingumo Teismą. Todėl Sąjunga dar kartą išreiškia didelį susirūpinimą ir primygtinai ragina Turkiją vengti bet kokio grasinimo ar veiksmų, nukreiptų prieš kurią nors valstybę narę, arba neieškoti dingsties nesutarimams arba veiksams, kurie kenkia geriems kaimyniniams santykiams ir taikiam ginčų sprendimui. Be to, ES dar kartą pabrėžia visas ES valstybių narių suverenias teises. Tai apima, *inter alia*, teisę sudaryti dvišalius susitarimus ir tirti bei naudoti savo gamtos išteklius pagal ES *acquis* ir tarptautinę teisę, įskaitant JT jūrų teisės konvenciją, ir taip pat pabrėžia, kad reikia gerbti valstybių narių suverenias teises į jų teritorinę jūrą ir oro erdvę. Taryba primena, kad 2014 m. spalio 24 d. išvadose Europos Vadovų Taryba pareiškė didelį susirūpinimą dėl atsinaujinusios įtampos rytinėje Viduržemio jūros regiono dalyje ir paragino Turkiją susilaikyti nuo atitinkamų veiksmų ir gerbti suverenias Kipro teises į teritorinę jūrą, ir suverenias Kipro teises į išskirtinę ekonominę zoną.

21. Taryba primena 2006 m. gruodžio 11 d. Tarybos išvadas ir 2005 m. rugsėjo 21 d. deklaraciją ir itin apgailestaudama pažymi, kad, nepaisant daugkartinių raginimų, Turkija toliau atsisako vykdyti savo įsipareigojimą visiškai ir nediskriminuojant įgyvendinti asociacijos susitarimo papildomą protokolą visų valstybių narių atžvilgiu, nors jo įgyvendinimas galėtų labai paspartinti derybų procesą. Nesant pažangos šiuo klausimu Taryba toliau taikys savo 2006 m. nustatytas priemones, o tai ir toliau turės įtakos bendrai derybų pažangai. Be to, Turkija, deja, vis dar nepadarė pažangos būtino santykių su Kipro Respublika normalizavimo srityje. Taryba primena savo poziciją dėl ES valstybių narių įstojimo į tarptautines organizacijas. Taryba pakartoja, kad visų valstybių narių pripažinimas yra būtina stojimo proceso sudedamoji dalis. Taryba prašo Komisijos toliau atidžiai stebėti padėtį ir būsimoje metinėje ataskaitoje konkrečiai pateikti informaciją visais 2005 m. rugsėjo 21 d. deklaracijoje nurodytais klausimais. Atsižvelgdama į tai, Taryba toliau atidžiai stebės ir peržiūrės padarytą pažangą vadovaudamasi atitinkamomis savo išvadomis. Taryba dar kartą ragina, kad būtų nedelsiant daroma pažanga.
22. Taryba palankiai vertina šalių įsipareigojimą rasti Kipro problemos sprendimą, kaip parodyta 2014 m. vasario 11 d. bendroje deklaracijoje ir dar kartą patvirtinta 2015 m. spalio 30 d. pareiškime. Atkreipdama dėmesį į viltį teikiančias permainas praėjusiais metais ir kaip pabrėžta Derybų programoje, Taryba tikisi, kad Turkija aktyviai remis derybas, kuriomis siekiama teisingo, visapusiško ir įgyvendinamo Kipro problemos sprendimo JT sistemoje, laikantis atitinkamų JT Saugumo Tarybos rezoliucijų ir vadovaujantis principais, kuriais grindžiama Sąjunga. Ir toliau daugiausia lemia Turkijos pasiryžimas ir konkretūs veiksmai siekiant tokio visapusiško šios problemos sprendimo.

JUODKALNIJA

23. Taryba palankiai vertina tai, kad toliau daroma pažanga stojimo derybose su Juodkalnija. Taryba teigiamai vertina teisinės sistemos patobulinimus teisinės valstybės srityje ir darbą, susijusį su naujų institucijų kūrimu. Šiuo metu derybų proceso bendrai eigai užtikrinti yra itin svarbu, kad visa teisinės valstybės sistema duotų konkrečių rezultatų, visų pirma būtų pasiekta svarių rezultatų kovoje su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu. Reikia toliau dėti pastangas, kad būtų garantuota saviraiškos laisvė ir žiniasklaidos laisvė, vykdoma viešojo administravimo reforma, stiprinamas institucijų nepriklausomumas, taip pat gerinama verslo aplinka.
24. Taryba ragina visas politines partijas pademonstruoti atsakingumą ir atnaujinti konstruktyvų dialogą, o parlamentą būti svarbiausiu politinių debatų forumu. Be to, bus svarbu užtikrinti visišką naujo rinkimų teisės akto įgyvendinimą.
25. Taryba su džiaugsmu atkreipia dėmesį į Juodkalnijos teigiamą vaidmenį toliau plėtojant regioninį bendradarbiavimą ir palaikant gerus kaimyninius santykius. Be to, Taryba gerai vertina Juodkalnijos bendradarbiavimą užsienio politikos klausimais, visų pirma visišką pozicijų suderinimą su ES užsienio politikos pozicijomis.
26. Taryba laukia kito Stojimo konferencijos posėdžio (2015 m. gruodžio 21 d.), kad būtų galima atidaryti kitus derybų skyrius.

SERBIJA

27. Taryba palankiai vertina svarbius Serbijos veiksmus, kurių ji ėmėsi praėjusiais metais ir kurie sudarė sąlygas atidaryti pirmuosius stojimo į ES derybų skyrius 2015 m. gruodžio 14 d. Stojimo konferencijoje. Taryba teigiamai vertina tai, kad Serbija pateikė savo veiksmų planus dėl 23 skyriaus (Teisminės institucijos ir pagrindinės teisės) ir 24 skyriaus (Teisingumas, laisvė ir saugumas), kurie turėtų suteikti aiškių gairių būsimoms reformoms ir tam, kad būtų pasiekta svarių rezultatų šiose srityse. Taryba primena, kad pažanga šių skyrių srityse turės būti daroma kartu su bendra derybų pažanga.

28. Taryba skatina Serbiją toliau dirbti šiuo pozityviu tempu ir intensyvinti teisėkūros reformas ir veiksmingą jų įgyvendinimą svarbiausiose srityse: teismų reforma, kova su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu ir saviraiškos ir žiniasklaidos laisvė. Itin daug dėmesio reikia skirti tam, kad būtų visapusiškai gerbiamos pagrindinės teisės, įskaitant pažeidžiamiausių grupių, ypač romų, apsaugą, taip pat, kad būtų veiksmingai įgyvendinami teisės aktai mažumų apsaugos srityje, būtų laikomasi nediskriminavimo principu grindžiamo požiūrio į tautines mažumas visoje Serbijoje, be kita ko, tokiose srityse kaip švietimas, mažumų kalbų vartojimas, galimybės naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir galimybės atlikti religines apeigas mažumų kalbomis ir kova su diskriminacija dėl seksualinės orientacijos ar lytinės tapatybės. Taryba laukia, kad Serbija pateiktų jau numatytus strateginius dokumentus. Toliau pažangos reikia siekti ir demokratiinių institucijų nepriklausomumo ir viešojo administravimo srityse, taip pat plėtojant veikiančią rinkos ekonomiką ir gerinant verslo aplinką.
29. Taryba palankiai vertina didelę pažangą ES tarpininkaujame dialoge, visų pirma susijusią su rugpjūčio 25 d. susitarimais. Taryba ragina Serbiją skubiai įgyvendinti savo įsipareigojimus pagal šiuos susitarimus ir konstruktyviai bendradarbiauti su Kosovu rengiant ir įgyvendinant būsimus susitarimus. Serbija turi toliau aktyviai bei konstruktyviai dalyvauti santykių su Kosovu normalizavimo procese; šioje srityje jau padaryta nemenka pažanga, visų pirma atsižvelgiant į 2015 m. rugpjūčio 25 d. pasiektus susitarimus. Taryba toliau atidžiai stebės Serbijos nuolat dedamas pastangas, kad būtų daroma akivaizdi ir tvari pažanga normalizuojant santykius su Kosovu, be kita ko, gera valia įgyvendinant visus iki šiol pasiektus susitarimus, kad Serbija ir Kosovas galėtų toliau atskirai siekti integracijos į Europą, išvengdami padėties, kai viena šalis galėtų trukdyti kitos pastangoms, ir tikintis, kad abi šalys galės visapusiškai naudotis savo teisėmis ir vykdyti savo įsipareigojimus. Taryba primena, kad santykių su Kosovu normalizavimo proceso pagal 35 skyrių pažanga turi būti daroma kartu su Serbijos stojimo derybų pažanga, laikantis Derybų programos.
30. Taryba su džiaugsmu atkreipia dėmesį į tai, kad Serbija vis dažniau konstruktyviai dalyvauja vykdam regioninį bendradarbiavimą. Serbija turėtų toliau stiprinti gerus kaimyninius santykius. Taryba ragina Serbiją palaipsniui suderinti savo teisės aktus su ES bendra užsienio ir saugumo politika, laikantis Derybų programos.

STABILIZACIJOS IR ASOCIACIJOS PROCESAS

BUVUSIOJI JUGOSLAVIJOS RESPUBLIKA MAKEDONIJA

31. Taryba dar kartą patvirtina savo 2014 m. gruodžio mėn., 2015 m. balandžio ir birželio mėn. priimtas išvadas dėl buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos, ES įsipareigojimą pagal Salonikų darbotvarkę ir buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos šalies kandidatės statusą. Taryba pakartoja savo tvirtą įsipareigojimą remti buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos stojimo į ES procesą.
32. Taryba pakartoja esanti giliai susirūpinusi dėl padėties šalyje, visų pirma dėl rimtos politinės krizės, kuri pasižymi nesantaika kurstančia politine kultūra, kompromiso siekimo stygiaus, situacijos pablogėjimu saviraiškos laisvės ir teismų nepriklausomumo srityje, taip pat tolesniu pasitikėjimo viešosiomis institucijomis nykimu. Taryba palankiai vertina birželio / liepos mėn. politinį susitarimą ir atkreipia dėmesį į veiksmus, kurių imtasi jam įgyvendinti, be kita ko, į tai, kad opozicija sugrįžo į parlamentą ir kad priimti Rinkimų kodekso pakeitimai, taip pat ragina visas šalis jį visapusiškai ir konstruktyviai įgyvendinti, laikantis sutarto tvarkaraščio ir tikslų ir atsižvelgiant į šalies bei jos piliečių interesus. Taryba pakartoja savo raginimą užmegzti konstruktyvesnį ir įtraukų politinį dialogą šalyje. Taryba pabrėžia, kad yra svarbu surengti patikimus 2016 m. balandžio mėn. rinkimus laikantis tarptautinių standartų, ir ragina visas šalis užtikrinti vienodas sąlygas ir rinkimų reformas pagal ESBO Demokratiškas institucijų ir žmogaus teisių biuro rekomendacijas.
33. Taryba pakartoja, jog svarbu, kad būtų nekliudant atliktas išsamus ir nepriklausomas tyrimas dėl tvirtinimų dėl pažeidimų, paaiškėjusių iš pokalbių pasiklausymo medžiagos, taip pat dėl susijusių priežiūros trūkumų, ir palankiai vertina tai, kad paskirtas specialusis prokuroras ir įsteigtas Parlamentinis tyrimo komitetas, kuris atitinkamai nagrinės teisinę atskaitomybę ir politinę atsakomybę. Ji ragina atitinkamas valdžios institucijas remti tai, kad šie organai veiktų nepriklausomai.
34. Taryba dar kartą ragina atitinkamas institucijas visapusiškai, objektyviai ir skaidriai ištirti 2015 m. gegužės 9–10 d. Kumanovo įvykius.

35. Taryba dar kartą ragina visas partijas laikytis įsipareigojimo įgyvendinti neatidėliotinių reformų prioritetus, spręsti sisteminio pobūdžio problemas teisinės valstybės srityje, be kita ko, susijusias su pagrindinių teisių pažeidimais, teismų nepriklausomumu, žiniasklaidos laisve, rinkimais, korupcija, valstybės institucijų politizavimu ir valstybės / partijų veiklos miglotumu, taip pat priežiūros trūkumais. Kad būtų galima įvertinti sisteminius trūkumus teisingumo, korupcijos, pagrindinių teisių ir vidaus reikalų srityse, kaip nurodyta neatidėliotinių reformų prioritetų dokumente, Taryba palankiai vertina Komisijos ketinimą toliau vykdyti atidžią stebėseną šiose srityse, be kita ko, aukšto lygio dialogo stojimo klausimais kontekste.
36. Turi būti skubiai užbaigta Ochrido pagrindų susitarimo peržiūra ir įgyvendintos joje pateiktos rekomendacijos.
37. Kaip nurodyta ankstesnėse Europos Vadovų Tarybos ir Tarybos išvadose, tebėra labai svarbu palaikyti gerus kaimyninius santykius, be kita ko, derybomis rasti abipusiai priimtina pavadinimo klausimo sprendimą, remiant JT. Šiuo atžvilgiu Taryba teigiamai vertina pagrindinių politinių partijų vadovų pagal birželio 2 d. susitarimą prisiimtą atitinkamą įsipareigojimą. Reikia nedelsiant baigti užsitęsusias diskusijas dėl pavadinimo ir galutinai išspręsti šį klausimą. Turėtų būti vengiama veiksmų ir pareiškimų, kurie turi neigiamos įtakos geriems kaimyniniams santykiams. Taryba atkreipia dėmesį į toliau vykstančius aukšto lygio pasitarimus ir ekspertų pasitarimus tarp buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos ir Bulgarijos, kurių tikslas – stiprinti gerus kaimyninius santykius, ir tikisi, kad po šių pasitarimų bus pasiekta konkrečių rezultatų.
38. Taryba atkreipia dėmesį į tai, kad Komisija yra pasirengusi pratęsti savo rekomendacijos pradėti stojimo derybas su buvusiaja Jugoslavijos Respublika Makedonija taikymą su sąlyga, kad bus tęsiamas birželio–liepos mėn. politinio susitarimo įgyvendinimas ir daroma didelė pažanga įgyvendinant neatidėliotinių reformų prioritetus.
39. Atsižvelgdama į 2014 m. gruodžio mėn. išvadas ir nustatytas sąlygas Taryba vėl svarstys su buvusiaja Jugoslavijos Respublika Makedonija susijusius klausimus po 2016 m. balandžio mėn. ten įvyksiančių rinkimų, remdamasi naujausia informacija, kurią Komisija turėtų pateikti iki vasaros.

ALBANIJA

40. Taryba palankiai vertina tai, kad Albanija darė nuolatinę pažangą įgyvendindama pagrindinius prioritetus, kad būtų pradėtos stojimo derybos, visų pirma įgyvendino viešojo administravimo reformą ir rengėsi iš esmės reformuoti teismų sistemą, ir ragina Albaniją toliau dėti pastangas.
41. Taryba primena, kad, laikantis nustatytos praktikos, Komisijai nustačius, kad Albanija reikiamu lygiu atitinka narystės kriterijus, Europos Vadovų Taryba nuspręs, ar pradėti stojimo derybas. Primindama ankstesnes Tarybos išvadas, be kita ko, 2014 m. birželio mėn. išvadas, Taryba pakartoja, kad, siekiant pradėti derybas dėl stojimo, Albanija turės įgyvendinti pagrindinius penkis prioritetus, ir kad Komisijos prašoma teikti išsamias ir detalias ataskaitas (papildant 2016 m. ataskaitą) apie Albanijos daromą pažangą, susijusią su pagrindiniais prioritetais. Taryba taip pat primena, kad turi būti užtikrintas tvarus, visapusiškas ir integracinis pagrindinių prioritetų įgyvendinimas.

Taryba atkreipia dėmesį į tai, kad reikės ir toliau dėti pastangas siekiant įgyvendinti šiuos pagrindinius prioritetus, visų pirma priimti teismų reformos dokumentų rinkinį, taip pat daryti tolesnę pažangą, kad būtų pasiekta svarių rezultatų aktyviai vykdant tyrimus, baudžiamąjį persekiojimą ir priimant galutinius apkaltinamuosius nuosprendžius visais lygmenimis kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu srityje, be kita ko, kovos su neteisėta prekyba ginklais ir narkotikais srityje. Taryba pabrėžia, kad teismų reforma yra itin svarbi, kad Albanijos stojimo į ES procesas toliau judėtų į priekį, ši reforma galėtų paskatinti pokyčius vykdant kitas reformas. Tuo pat metu Taryba pakartoja, kad reikia imtis veiksmingų teisėkūros bei politikos priemonių, kad būtų stiprinama žmogaus teisių apsauga ir kovos su diskriminacija politika, be kita ko, tokiose srityse kaip vienodas požiūris į visas mažumas ir joms priklausančių asmenų (visoje Albanijoje) galimybė naudotis teisėmis, taip pat įgyvendinti nuosavybės teises.

42. Taryba laukia, kad būtų priimti ir įgyvendinti teisės aktai dėl kriminalinių nusikaltėlių pašalinimo iš valstybinių pareigų; tai turėtų sustiprinti piliečių pasitikėjimą jų politiniais atstovais ir valstybinėmis institucijomis. Taryba pakartoja, kad Albanija turėtų toliau vykdyti ekonomines reformas, kurių tikslas – didinti konkurencingumą, ir ragina Albaniją toliau spręsti aukšto neoficialios ekonomikos lygio klausimą, tai pat gerinti verslo ir investicijų aplinką, kadangi šioje srityje reikia toliau dėti pastangas.
43. Taryba pabrėžia, kad konstruktyvus ir nuolatinis vyriausybės ir opozicijos dialogas dėl su ES susijusių reformų bus ypač svarbus užtikrinant pažangą siekiant narystės ES.
44. Taryba palankiai vertina nuolatinį Albanijos konstruktyvų dalyvavimą vykdant regioninį bendradarbiavimą ir pabrėžia, kaip svarbu užtikrinti gerus kaimyninius santykius – šie dalykai tebėra itin svarbūs. Taryba taip pat gerai vertina tai, kad Albanijos teisės aktai nuolat visapusiškai derinami su ES bendra užsienio ir saugumo politika.

BOSNIJA IR HERCEGOVINA

45. Taryba palankiai vertina tai, kad Bosnija ir Hercegovina vėl imasi vykdyti reformas, būtinas, kad būtų daroma pažanga šalies integracijos į ES procese. Taryba palankiai vertina tai, kad 2015 m. liepos mėn. Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijos priėmė reformų darbotvarę, o 2015 m. spalio mėn. – su ja susijusį veiksmų planą. Atkreipdama dėmesį į tai, kad šiais metais šalis pradėjo siekti narystės Sąjungoje, Taryba ragina Bosnijos ir Hercegovinos vadovus išlaikyti teigiamą pagreitį: tęsti reformų įgyvendinimą bendradarbiaujant su pilietine visuomene. Laikantis ankstesnių Tarybos išvadų, visų pirma 2014 m. gruodžio mėn. išvadų, reikia padaryti reikšmingą pažangą įgyvendinant reformų darbotvarę, kad ES svarstytų Bosnijos ir Hercegovinos prašymą dėl narystės.

46. Taigi, Taryba skatina Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijas tęsti darbą, kad rašytinis įsipareigojimas virstų konkrečiais veiksmais: toliau priimti būtinas reformas ir tęsti jų įgyvendinimą, visų pirma teisinės valstybės srityje, taip pat kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu, viešojo administravimo reformos ir socialinių bei ekonominių reformų srityse. Taryba susirūpinusi atkreipia dėmesį į tai, kad vėl pablogėjo sąlygos naudotis teise į saviraiškos ir žiniasklaidos laisvę. Kad šalis galėtų spręsti siekiant narystės ES jos laukiančius uždavinius, taip pat reikės stiprinti viešąjį administravimą ir užtikrinti funkcionalumą ir veiksmingumą visais valdžios lygmenimis, be kita ko, greitai sukurti veiksmingą veiklos su ES susijusiais klausimais koordinavimo mechanizmą. Padarius pažangą šiuo požiūriu bus sudarytos sąlygos Bosnijai ir Hercegovinai visapusiškai pasinaudoti turimu ES finansavimu.
47. Taryba primena, kad, kreipdamasi į Komisiją, kad ji pateiktų nuomonę apie prašymą dėl narystės, Taryba Komisijos prašys ypač daug dėmesio skirti sprendimo Sejdić – Finci byloje įgyvendinimui.
48. Taryba pakartoja, kad, įsigaliojus Stabilizacijos ir asociacijos susitarimui, Bosnija ir Hercegovina turėtų visapusiškai laikytis savo įsipareigojimų ir pareigų pagal šį susitarimą, įskaitant (skubos tvarka) įsipareigojimus ir pareigas, susijusius su Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo pritaikymu Kroatijai įstojus į ES. Visiškas Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo įgyvendinimas, įskaitant jo pritaikymą, yra svarbi šalies įsipareigojimo dalyvauti integracijos į ES procese dalis.
49. Taryba primena, kad struktūrinis dialogas teisingumo srityje yra priemonė spręsti visus likusius neišspręstus Bosnijos ir Hercegovinos teismų sistemos trūkumų klausimus laikantis 2013 m. Venecijos komisijos rekomendacijų. Taryba pakartoja esanti labai susirūpinusi dėl to, kad *Serby Respublikoje* rengiamasi surengti autonominio vieneto lygmens referendumą dėl valstybės lygmens teisminių institucijų. Surengus tokį referendumą būtų užginčyta Bosnijos ir Hercegovinos sanglauda, suverenumas ir teritorinis vientisumas. Dėl jo taip pat kiltų pavojus, kad bus pakenkta pastangoms pagerinti socialinę ir ekonominę visų Bosnijos ir Hercegovinos piliečių padėtį ir daryti tolesnę pažangą siekiant integracijos į ES.

KOSOVAS

50. Taryba atkreipia dėmesį į tai, kad spalio mėn. pasirašytas Stabilizacijos ir asociacijos susitarimas su Kosovu. Šis vien tik ES susitarimas yra pirmasis visapusiškas ES ir Kosovo susitarimas. Būsimas šio susitarimo sudarymas, įsigaliojimas ir įgyvendinimas nedaro poveikio valstybių narių pozicijoms dėl statuso. Atsižvelgdama į būsimą Komisijos ataskaitą dėl Kosovo pažangos siekiant atitikti vizų veiksmų plano reikalavimus, Taryba pabrėžia, kaip svarbu laikytis vizų režimo liberalizavimui nustatytų visų sąlygų ir ragina Kosovą toliau dėti pastangas, kad būtų padaryta pažanga vizų režimo liberalizavimo procese. Tarybos ketinimas atnaujinti diskusijas dėl pagrindų susitarimo, kad Kosovas galėtų dalyvauti Europos Sąjungos programose, nedaro poveikio valstybių narių pozicijoms dėl statuso.
51. Taryba palankiai vertina Kosovo sprendimą įsteigti specialiųjų bylų kolegiją ir primygtinai ragina Kosovą nebeatidėliojant užbaigti visas procedūras, kad specialiųjų bylų kolegija galėtų pradėti veikti kuo greičiau.
52. Reikia nedelsiant rasti išeitį iš dabartinės politinės aklavietės Kosove. Taryba smerkia šį smurto naudojimą, ypač politiniais tikslais, taip pat tai, kad opozicijos partijos trukdo parlamento darbui, ir ragina nedelsiant nutraukti tokius veiksmus. Taryba ragina gerbti teisinę valstybę ir atnaujinti normalų parlamento darbą laikantis atitinkamų taisyklių ir procedūrų. Visos susijusios šalys turėtų spręsti užduotis bendrai dėdamos pastangas ir vesdamos politinį dialogą ir nedelsiant įsipareigoti įgyvendinti visus Kosovo Europos reformų darbotvarkės aspektus.

53. Taryba ragina Kosovą ypač daug dėmesio skirti išsamių reformų, kurios yra būtinos, kad jis įvykdytų savo įsipareigojimus pagal Stabilizacijos ir asociacijos susitarimą, įgyvendinimui. Tam ir daugeliui kitų Kosovo problemų išspręsti reikės nuolatinės tvirtos politinės Kosovo valios ir ilgalaikės ES pagalbos. Ypač daug dėmesio reikėtų skirti tam, kad būtų tobulinama teisinė valstybė, įskaitant teismų nepriklausomumą. Kosovas turi intensyvinti kovą su organizuotu nusikalstamumu bei korupcija ir sukaupti sėkmingos patirties vykdant baudžiamąjį persekiojimą didelio atgarsio sulaukusiose bylose. Prioriteto tvarka turi būti vykdomos svarbios reformos, pavyzdžiui, rinkimų ir viešojo administravimo reformos. Turėtų būti vykdomas veiksmingas žmogaus teisių propagavimas ir jų apsauga visame Kosove, įskaitant visapusišką kultūros bei religinio paveldo apsaugą. Šiame kontekste Taryba teigiamai vertina Kosovo neseniai priimtus įsipareigojimus. Turėtų būti sprendžiami mažumoms ir pažeidžiamoms grupėms priklausančių asmenų įtraukties ir apsaugos klausimai, taip pat socialinės sanglaudos stiprinimo klausimas.
54. ES ir toliau remis socialinį ir ekonominį Kosovo vystymąsi, kadangi tai yra jo Europos reformų darbotvarkės dalis, be kita ko, teikdama finansinę paramą ir techninę pagalbą. Taryba ragina Kosovą pasinaudoti 2016 m. ekonominių reformų programa kaip ekonomikos augimo ir užimtumo platforma. Programoje turėtų atsispindėti 2015 m. gegužės mėn. ES ir Vakarų Balkanų ekonominio ir finansinio dialogo bendrose išvadose pateiktos rekomendacijos. Atsižvelgiant į tai, Taryba primygtinai ragina Kosovą spręsti socialinius ir ekonominius tiesioginį gyventojų susirūpinimą keliančius klausimus ir užsitikrinti plačią visuomenės paramą šiai reformų darbotvarkei. Reguliavimo ir priežiūros įstaigos turėtų veikti visu pajėgumu. Kosovas turi imtis tolesnių veiksmų dėl įsipareigojimo dėl Kosovo A elektrinės, paties didžiausio taršos šaltinio Vakarų Balkanuose, eksploatacijos nutraukimo ir rekonstrukcijos.

55. Taryba palankiai vertina didelę pažangą, padarytą vedant ES tarpininkaujamą dialogą, visų pirma susijusią su 2015 m. rugpjūčio 25 d. pasiektais susitarimais. Taryba primygtinai ragina Kosovą nedelsiant įgyvendinti jam skirtą šių susitarimų dalį ir konstruktyviai bendradarbiauti su Serbija rengiant ir įgyvendinant būsimus susitarimus. Kosovas turi toliau aktyviai ir konstruktyviai dalyvauti santykių su Serbija normalizavimo procese. Taryba toliau atidžiai stebės Kosovo nuolat dedamas pastangas, kad būtų daroma akivaizdi ir tvari pažanga normalizuojant santykius su Serbija, be kita ko, gera valia įgyvendinant visus iki šiol pasiektus susitarimus, kad Kosovas ir Serbija galėtų toliau savarankiškai siekti integracijos į Europą, išvengdami padėties, kai viena šalis galėtų trukdyti kitos pastangoms, ir tikintis, kad abi šalys galės visapusiškai naudotis savo teisėmis ir vykdyti savo įsipareigojimus. Taryba primena, kad pažanga normalizuojant santykius su Serbija yra esminis Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo principas, ir remia ES ir Kosovo santykių ir bendradarbiavimo plėtojimą.
56. Kosovas turėtų toliau glaudžiai ir veiksmingai bendradarbiauti su Europos Sąjungos teisinės valstybės misija (EULEX) ir aktyviai prisidėti prie visapusiško ir nevaržomo EULEX įgaliojimų, įskaitant po 2016 m. birželio mėn. peržiūrėtą įgaliojimą, įgyvendinimo.